Naar een nieuwe realiteit

Aalt Dijkhuizen, februari 2009

De lage melkprijs houdt de gemoederen in de sector volop bezig, en terecht. Nog niet zo lang geleden lag de prijs immers op een historisch hoogtepunt van meer dan 45 cent, en nu nog maar op iets meer dan een kwartje. Dat scheelt voor een bedrijf met een miljoen kg quotum al gauw een kleine twee ton aan inkomsten. Enorm. Ook al wijzen alle studies voor de langere termijn op een hogere prijs, als melkveehouder schiet je daar nu weinig mee op. Niemand kan ook voorspellen wanneer die stijging zich voor zal doen. Het enige wat zeker lijkt is dat fluctuaties zoals we die nu meemaken in de toekomst eerder regel dan uitzondering zullen zijn.

Dit alles doet al gauw de roep toenemen om hulp van de overheid. Eerlijk gezegd ben ik daar niet zo voor. Althans niet voor zover het zogenaamde generieke maatregelen betreft die voor iedereen gelden. Daarmee houd je namelijk bedrijven in stand die eigenlijk niet levensvatbaar zijn, waardoor de markt in moeilijke tijden onvoldoende opschoont en er in goede tijden niet genoeg kan worden verdiend om reserves op te bouwen. Dan kom je in een vicieuze cirkel waar per saldo niemand beter van wordt. De Nederlandse sector ontleent vanouds haar kracht niet aan overheidssteun en marktafscherming, maar aan vakmanschap, ondernemerschap en innovatie. Meer dan ooit komt het daar ook nu op aan. De meeste sectoren in de Nederlandse land- en tuinbouw hebben trouwens nooit anders gekend dan sterke prijsschommelingen. Collega's genoeg dus om, indien gewenst, bij te rade te gaan over hoe je het bedrijf het beste aan kunt passen aan deze nieuwe realiteit.

Twee parameters dienen daarbij in het bijzonder in de gaten te worden gehouden: kostprijs en schuld per kg melk. Dat een voortdurend streven naar een zo laag mogelijke kostprijs onontbeerlijk is, spreekt voor zich. Komend vanuit een situatie met relatief hoge en stabiele prijzen zal het voor veel melkveehouders toch wennen zijn om qua kosten weer echt het onderste uit de kan te halen. Voor een lage kostprijs is niet alleen een voldoende omvang van het bedrijf essentieel, maar ook een hoge productie per koe en een uitgekiende bedrijfsvoering. Het is geen kwestie meer van òf het een òf het ander. Alles moet kloppen wil je met de besten mee kunnen en slechte tijden overleven.
Voorts is het van belang om in goede tijden de schulden zoveel mogelijk af te lossen. Dat verhoogt de solvabiliteit (percentage eigen vermogen) en daarmee de weerbaarheid van het bedrijf. Uit onderzoek blijkt dat de 25% bedrijven met de laagste kostprijs die dit combineren met een schuldenlast van 75 cent per liter pas in problemen komen bij een melkprijs beneden de 25 cent. Is de schuldenlast het dubbele, dan ontstaan er al moeilijkheden bij een melkprijs van 33 cent. Dit soort inzichten zijn van belang om ook voor het eigen bedrijf scherp te hebben. Onderzoek van Wageningen UR dat daarbij behulpzaam kan zijn, is hiertoe bijeengebracht op www.wur.nl/melkvee100plus.